

KOMPLETTERING TILL SAMRÅDSUNDERLAG

E4 Sikeå-Yttervik, delen Broänge–Daglösten Skellefteå kommun, Västerbottens län

Vägplan, 2021-02-26

Objektnummer: 158640

Trafikverket

Postadress: Box 809, 971 25 Luleå

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: KOMPLETTERING TILL SAMRÅDSUNDERLAG

Författare: Joanna Lindberg Munter

Dokumentdatum: 2021-02-26

Ärendenummer: TRV 2016/61327

Uppdragsnummer: 158640

Kontaktperson: Gunilla Björklund, Trafikverket

Bilder: Trafikverket och Sweco, där inget annat anges.

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Befintlig väg och bro.....	5
3	Förutsättningar i utrednings- och influensområdet.....	6
3.1.	Rennäring och vilt.....	7
3.2.	Kulturmiljö.....	7
3.3.	Naturmiljö.....	7
3.4.	Byggnadstekniska förutsättningar.....	8
3.4.1.	Geotekniska förhållanden	8
4	Projektets lokalisering, utformning, omfattning och utmärkande egenskaper.....	9
4.1.	Vägförslaget.....	9
4.2.	De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper	9
4.2.1.	Rennäring och vilt.....	9
4.2.2.	Kulturmiljö.....	10
4.2.3.	Naturmiljö.....	10
5	Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan.....	11
6	Fortsatt arbete.....	12
6.1.	Viktiga frågeställningar.....	12

1 Bakgrund

Trafikverket arbetar för närvarande med aktuell vägplan som berör etappen Broänge – Daglösten. Trafikverket har tagit fram ett samrådsunderlag, daterat 2020-12-11, som ligger till grund inför länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Samråd har skett under perioden 2020-12-15 – 2021-01-17. De synpunkter som har inkommit har sammanställts i en samrådsredogörelse.

Av samrådsunderlaget, som är det första steget i planlägningsprocessen, framgår information om projektet i sin helhet och en beskrivning av vägens lokalisering, utformning och miljöpåverkan mellan de ursprungliga vägplanegränserna. Detta dokument omfattar samma typ av beskrivning av den sträcka som kan komma att inkluderas i projektet och är därför att se som en komplettering till samrådsunderlaget. Detta innebär att samrådsunderlaget tillsammans med denna komplettering utgör en del av planhandlingen och ska samrådas på nytt med de som berörs.

När arbetet med vägplanen initierades beslutade Trafikverket tidigt i projektet att vägplanegränsen skulle starta vid km 0/380 dvs. precis norr om Mångbyån, och avslutas vid km 12/600, strax söder om Daglösten. Sträckan söder om Mångbyån (km 0/000–0/380) skulle alltså inte ingå i etappen. Från km 0/380 till km 1/050 skulle körfältsindelning göras med ett körfält i vardera riktningen (1 + 1). Vid läget för den planerade porten och anslutningen till enskild väg mot Gärde (km 0/850) skulle den första växlingen till två körfält i ena riktningen och ett körfält i den andra riktningen (2 + 1) göras.

Trafikverket ser nu över möjligheten att förlänga vägplanegränsen söderut och inkludera ca km 0/000–0/380 för att möjliggöra en åtgärd på den befintliga bron över Mångbyån (km 0/370) samt bygga en ny C-korsning vid korsningspunkten E4/väg 768 in mot Broänge/Mångbyn (km 0/000). Detta förslag skulle innebära att anpassningen från befintlig vägbredd till ny vägbredd istället sker ca 250–300 m söder om korsningen E4/väg 768. Körfältindelningen med mötesfri väg kan påbörjas i den nya C-korsningen och vägen utformas växelvis med 2+1 körfält för hela delsträckan (km 0/000 – 12/600). Denna lösning skulle ge en mer naturlig startpunkt för mitträckessepareringen och vägåtgärderna kan påbörjas i en korsning med en tydlig förändring i vägmiljön.

De förutsättningar och miljöeffekter samt den utformning och omfattning som anges nedan inkluderar därför sträckan från korsningen E4/enskild väg mot Gärde (km 0/850) och söderut mot eventuell ny vägplanegräns.

Trafikverket beräknar att ta beslut om vägplanegränsen ska förlängas eller inte inom kort.

2 Befintlig väg och bro

Sträckan mellan km 0/000–0/380 är en 9,0 m bred tvåfältsväg utan mötesseparering. Vid km 0/000 finns en befintlig A-korsning där väg 768 möter E4. Väg 768 leder in till byarna Broänge och Mångbyn. Vid km 0/370 passerar E4 över vattendraget Mångbyån.

Befintlig bro är en pålad plattram som är byggd 1966 (55 år gammal). Fri brobredd är 9,0 m och fri öppning för Mångbyån är 8,0 m. Bottenplattorna är grundlagda med betongpålar och på båda sidor om bron finns det bankpålning med träpålar. Avlagringar långt upp på befintlig bro tyder på att det tidvis/återkommande är höga vattennivåer i vattendraget.

Bron över Mångbyån kommer i framtiden att behöva bytas ut alternativt breddas, då den både är för smal för 2+1-väg samt för att den börjar vara gammal. Det finns ingen anpassad passage för landlevande djur under bron.

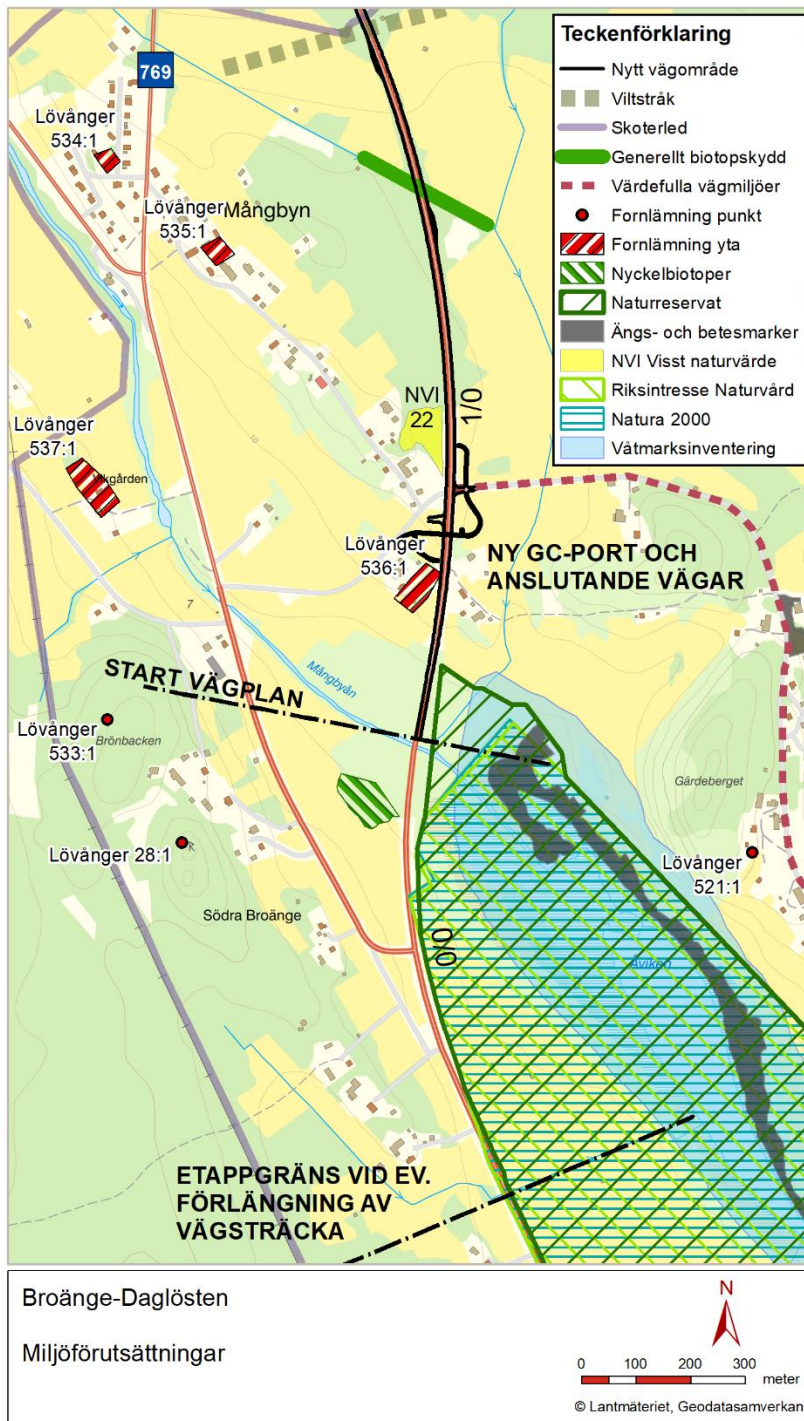

Figur 2-1. Mångbyåns passage under E4 (uppströms).

3 Förutsättningar i utrednings- och influensområdet

De särskilda miljöaspekter som har identifierats med anledning av den tillkommande sträckan framgår nedan. Stora delar av dessa aspekter är redan beskrivna i det framtagna samrådsunderlaget (2020-12-11). De förutsättningar som anges i det samrådsunderlaget i övrigt beskrivs på så sätt att de bedöms omfatta den sträcka som nu kan komma att förlängas. Dessa förutsättningar behöver därför inte beskrivas ytterligare i denna komplettering.

Kapitlet inleds med en karta som visar miljöaspekterna längs sträckan.

Figur 3-1. Miljöaspekter längs tillkommande vägsträcka.

3.1. Rennäring och vilt

I området förekommer både rådjur och älg. Likaså förekomst av små och medelstora däggdjur i anslutning till Mångbyån.

Analys av viltolyckor för rådjur (2015–2019) visar att området vid Mångbyån är drabbat av många olyckor.

Maskaure sameby har vinterbetesmarker till sina renar på båda sidor om E4. En förlängning av vägsträckan innebär att vägplanegränsen tangerar Malå samebys byagräns.

3.2. Kulturmiljö

Norr om Mångbyån på västra sidan E4 finns en notering om en lämning (Lövånger 536:1, L1938:5703) i form av en husgrund, se figur 3–1. Vid arkeologisk utredning år 2017 påträffades inget av antikvariskt intresse. Avser vara en plats för arkeologisk undersökning av förmodad hamnanläggning, gravar och bebyggelse från järnålder och medeltid, 120 x 50 m.

3.3. Naturmiljö

Natura 2000-områden och riksintressen

Gärdefjärdens Natura 2000-område ligger ca 100 m öster om E4 vid Mångbyån, se figur 3–1. Gränsen för Natura 2000-området närmar sig E4 i riktning söderut och ligger delvis inom befintligt vägområde.

Området är avsatt enligt fågeldirektivet (SPA) och art- och habitatdirektivet (SCI). Dess viktigaste tillflöde är Mångbyån som rinner under E4.

Prioriterade bevarandevärden för Gärdefjärdens Natura 2000-område är naturligt näringsrika sjöar, fuktängar samt rastande och häckande fåglar. Återupptagen eller fortsatt beteshävd anges som en viktig åtgärd i Natura 2000-områdets bevarandeplan.

Gärdefjärden är även av del av Lövångerskusten som är av riksintresse för naturvård där Gärdefjärden pekas ut som en viktig häcknings- och rastlokal för fågel och för sina värden kopplat till den avsnörda havsviken. Lövångerkusten har såväl geovetenskapliga värden som värden som skapats genom landhöjningen.

Naturreservat

Gärdefjärdens naturreservat har i huvudsak samma geografiska avgränsning som Natura 2000-området i anslutning till E4 (gränserna är något åtskilda) och angränsar till befintligt vägområde, figur 3–1.

Reservatet har upprättats i syfte att bevara biologisk mångfald samt vårda och bevara livsmiljöer för fåglar och andra skyddsvärda arter. Naturreservatet är utpekad som värdefull rastplats för flyttande fåglar.

Länsstyrelsen genomför just nu en betesrestaurering och stängselåtgärder inom Gärdefjärdens naturreservat. De pågår avverkning och röjning inom ett avgränsat område i reservatet. Syftet med åtgärderna är att förbättra miljön för både fåglar och besökare.

Vattenmiljö och miljökvalitetsnormer

Mångbyån som rinner under E4 och utmynnar i Gärdefjärden bedöms komma att beröras av den förlängda vägsträckan. Vattendraget har en MQ (medelvattenföring) på strax över 1 m³/s.

Mångbyån är en ytvattenförekomst med fastställda miljö kvalitetsnormer (MKN). MKN för ytvattenförekomster omfattar ekologiska och kemiska miljö kvalitetskrav. Utöver MKN för ytvattenförekomster finns en statusklassning i VISS, Vatteninformationsystem i Sverige.

Nyckelbiotop

En nyckelbiotop ligger inom 50 m från E4 västerut, se figur 3-1. Nyckelbiotopen utgörs av en aspskog med bärande buskar och rik förekomst av vedsvampar.

3.4. Byggnadstekniska förutsättningar

3.4.1. Geotekniska förhållanden

I området kring Mångbyån visar geotekniska undersökningar utförda vid tidpunkt för brobyggnation att profilen överst består av ca 1,0–2,0 m sandig silt följt av 3,0–6,0 m siltig lera. Under detta påträffas silt med en mäktighet på cirka 1,0–2,0 m. Fast botten (sandig siltmorän) i djupaste punkten är på cirka 15,0 m under befintlig markyta. Noteringar från undersökningarna visar på sulfidjordsinnehåll i samtliga lager ovan fast botten.

Kompletterande undersökningar planeras att utföras även längs tillkommande vägsträcka.

4 Projektets lokalisering, utformning, omfattning och utmärkande egenskaper

4.1. Vägförslaget

Sträckan ska breddas från 9,0 m till 14,0 m belagd bredd och byggs om till mötesfri väg (2+1) med mitträcke. Vägen breddas på den västra sidan för att minimera intrång i de skyddsvärda områdena som ligger öster om E4.

Utredning pågår om bron över Mångbyån ska breddas alternativt bytas ut helt och hållet. I utredningen ser Trafikverket över möjligheten att anlägga en planskild faunapassage under bron som anpassas för små och medelstora däggdjur, antingen genom strandpassage eller torrtrumma.

Förutsättningar för ett brobyte baseras bland annat på anpassning till aktuella flöden och vattennivåer i området, ungefärlig bredd på nuvarande vattendrag, förekomst av landlevande djur, geotekniska förutsättningar samt närhet till Natura 2000-området/naturreservatet.

För att få en genomgående bra standard på vägsträckan behöver en profiljustering (höjning) av vägen göras både före och efter broläget. Beroende på vilken brolösning som väljs så kommer vägen behöva höjas olika mycket.

A-korsningen mellan E4/väg 768 som går in mot byarna Broänge och Mångbyn byggs om till en mer trafiksäker korsning av typ-C. Den nya korsningen har ett särskilt körfält för vänstersvägande trafik och är kanaliserad med en trafikö på E4.

På den västra sidan av vägen där den planerade breddningen genomförs kommer nytt viltstängsel att anläggas. På den östra sidan anläggs ett viltstängsel så att det skapar en bra helhetslösning för väganläggningen och det angränsande Natura 2000-området/naturreservatet. Trafikverket har en pågående dialog med länsstyrelsen som ska genomföra betesrestaurering och stängselåtgärder inom Gärdefjärdens naturreservat.

En bullerutredning har genomförts tidigare i projektet och ska ses över i det fortsatta arbetet med vägplanen. Detta kommer även att omfatta den vägsträcka som förlängs. Om det visar sig att riktvärden för trafikbuller överskrids ska skyddsåtgärder inarbetas i vägplanen.

Vad gäller utformningen i övrigt, se det framtagna samrådsunderlaget (2020-12-11) för resterande vägsträcka km 0/380–12/600.

4.2. De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper

4.2.1. Rennäring och vilt

Vad gäller rennäringen görs ingen annan bedömning av effekterna med anledning av åtgärderna i vägplanen än vad som framgår av det framtagna samrådsunderlaget (2020-12-11). Då vägplanegränsen kan komma att förlängas kommer samråd även att ske med Malå sameby.

Olycksriskerna för ren och vilt bedöms minska till följd av åtgärderna i vägplanen.

En planskild faunapassage vid Mångbyån minskar risken för kollisioner. Genom ombyggnation av befintlig bro alternativt brobyte kan anpassningar möjliggöra för små och medelstora däggdjur att korsa E4 på ett säkert sätt.

4.2.2. Kulturmiljö

Husgrunden (Lövånger 536:1, L1938:5703) kommer påverkas i större omfattning av det nya vägområdet då vägen breddas västerut. Effekten blir liten då inget av antikvariskt intresse påträffats vid arkeologisk utredning under 2017. I övrigt kommer allmän hänsyn att vidtas.

4.2.3. Naturmiljö

Natura 2000 och riksintresse

Den mark som ingår i Natura 2000-området bedöms komma att beröras av det nya vägområdet i liten omfattning. Breddningen av vägen sker på motsatt sida, dvs västerut. Vägområde öster om vägen tas framförallt för uppförande av viltstängsel, säkerhetszon och anläggande av diken/slänter. Det innebär att viss avverkning/röjning kan komma att behöva göras inom Natura 2000-området, men detta undviks så långt det är möjligt. Beroende på vilka avverknings-/röjningsåtgärder som länsstyrelsen vidtar i samband med pågående betesrestaurering inom naturreservatet är det möjligt att avverkning närmast E4 vid tidpunkten för byggnationen av vägen redan genomförts. Eventuell avverkning berör inte utpekade naturtyper och påverkar inte dess hydrologi.

Enligt den genomförda bullerutredningen visade resultatet av beräkningarna att en ökning av trafikbuller i närheten av dessa områden inte kommer att medföra någon betydande påverkan på fågellivet. Detta eftersom endast mindre ytor närmast E4 beräknas omfattas av en ökad ljudvolym från 40–45 dB(A) till 45–50 dB(A) med anledning av åtgärderna i vägplanen.

Med hänvisning till ovanstående blir effekterna för de prioriterade bevarandevärdena inom Natura 2000-området små. Densamma gäller för riksintresset naturvård.

Naturreservat

Det nya vägområdet bedöms komma att beröra Gärdefjärdens naturreservat i liten omfattning. Breddningen av vägen sker på motsatt sida, dvs västerut. Vägområde öster om vägen tas framförallt för uppförande av viltstängsel, säkerhetszon och anläggande av diken/slänter. Det innebär att viss avverkning/röjning kan komma att behöva göras inom Natura 2000-området, men detta undviks så långt det är möjligt. Beroende på vilka avverknings-/röjningsåtgärder som länsstyrelsen vidtar i samband med pågående betesrestaurering inom naturreservatet är det möjligt att avverkning närmast E4 vid tidpunkten för byggnationen av vägen redan genomförts. Eventuell avverkning påverkar inte de utpekade värdena inom reservatet negativt.

De passagemöjligheter som tillkommer för små och medelstora däggdjur innebär att det möjliggör för naturlig rörelse längs Mångbyån både uppströms och nedströms.

Med hänvisning till ovanstående blir effekterna för negativ påverkan på de miljöer och arter som Gärdefjärdens reservat syftar till att skydda små.

Vattenmiljö och miljö kvalitetsnormer

Mångbyån berörs av vägplanen oavsett vilka broåtgärder som vidtas.

Vidare utredning gällande vilka lösningar och skyddsåtgärder som kan komma föreslås i vägplanen behöver göras för att säkerställa att åtgärderna i Mångbyån inte påverkar vattenförekomstens möjlighet att nå miljö kvalitetsnormerna.

Nyckelbiotop

Nyckelbiotopen kommer att beröras av det nya vägområdet då vägen breddas västerut och viltstängsel sätts upp. Avverkning kommer ske längs nyckelbiotopens utkant i området närmast E4. Det område som bedöms behöva tas i anspråk inom nyckelbiotopen utgör en yta på mellan 45 m² - 120 m² (total yta för nyckelbiotopen är ca 6250 m²). Det är möjligt att det går att göra en anpassning av de nya

vägslänterna för att minimera intrånget. Möjlighet att undvika avverkning av aspar utredas vidare för att behålla skogens värde som nyckelbiotop.

5 Bedömning av åtgärdens miljöpåverkan

Trafikverkets bedömning är fortsatt att projektet inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan om vägplanegränsen förlängs.

Åtgärderna kan utformas för god anpassning till omgivningen då vägen breddas på den västra sidan. Förlängningen kommer innebära att jordbruksmark och skogsmark som i dagsläget ligger i direkt anslutning till E4 tas i anspråk då vägområdet utökas. Det nya vägområdet kommer att beröra Natura 2000-området, Gärdefjärdens naturreservat och riksintresset för naturvård på östra sidan om E4 i liten omfattning, men åtgärderna bedöms inte medföra någon negativ påverkan på de värden/miljöer som avses att skyddas. Passagemöjligheter för små och medelstora däggdjur längs Mångbyån bedöms vara positiva för den biologiska mångfalden i reservatet.

Med hänsyn till de omständigheter som redogjorts för ovan bedömer Trafikverket att åtgärderna inte på ett betydande sätt kommer att påverka miljön i Natura 2000-området att det motiverar ett tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Skyddsåtgärder kan genomföras för att minska negativa effekter. Ett nyckeltiotopsområde kommer att påverkas i mindre omfattning. Åtgärderna bedöms medföra obetydliga kumulativa miljöeffekter och relativt små miljöeffekter.

De detaljfrågor som kvarstår gäller främst vilka broåtgärder som kan komma att vidtas vid Mångbyån. Oklarheter kring utformningen bedöms dock inte ha någon avgörande betydelse på de skyddsvärda områdena öster om E4. Inte heller vad gäller vilka miljöeffekter som kan uppstå till följd av åtgärderna som skulle föranleda att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Åtgärderna innebär en utbyggnad av redan påverkade områden och förbättrar både framkomligheten och trafiksäkerheten för fordonstrafik och oskyddade trafikanter. Ren- och viltpassager utreds ur ett helhetsperspektiv inom ramen för hela vägplanen för att möjliggöra säkra passager. En planskild faunapassage under bron vid Mångbyån förbättrar möjligheterna för små och medelstora däggdjur att korsa E4.

De areella näringarna för jord- och skogsbruk kan fortsättningsvis bedrivas i huvudsak samma omfattning.

6 Fortsatt arbete

6.1. Viktiga frågeställningar

Fortsatt utredning om bron över Mångbyån ska breddas alternativt bytas ut kommer att vara en viktig fråga i det fortsatta arbetet med vägplanen. Densamma gäller för möjligheten att anlägga en planskild faunapassage vid Mångbyån.

Ren- och viltpassager utreds ur ett helhetsperspektiv inom ramen för hela vägplanen för att möjliggöra säkra passager.

Oavsett vilka åtgärder som vidtas vid Mångbyån bedöms åtgärderna utgöra vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken. Utformning och skyddsåtgärder kommer att hanteras i ett framtida vattenärende.

Fortsatt dialog förs med länsstyrelsen med anledning av länsstyrelsens planer intill Gärdefjärdens naturreservat så att Trafikverket kan anlägga viltstängsel på så sätt att det skapar en bra helhetslösning i området.

Genomförd bullerutredning ses över och kommer även att omfatta den vägsträcka som kan komma att förlängas.

Av reservatsföreskrifterna för Gärdefjärdens naturreservat framgår att anläggande av helt ny väg kräver dispens och/eller särskilt samråd med länsstyrelsen. Trafikverket kommer att se över om åtgärderna i vägplanen omfattas av detta krav trots att breddningen sker på den västra sidan.

Trafikverket, Box 809, 97125 Luleå. Besöksadress: Sundsbacken 2-4
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 020-600 650

www.trafikverket.se